

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 188 (XXXII) — Nr. 546

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 25 iunie 2020

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 34 din 4 februarie 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 654 alin. (5) și ale art. 666 alin. (4) din Codul de procedură civilă	2–5
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
114. — Ordin al președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare pentru aprobarea Normelor privind utilizarea standardelor pentru evaluarea și îmbunătățirea continuă a securității nucleare pentru centralele nucleare electrice.....	5–8
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 12 din 6 mai 2020 (Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii)	9–15

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 34

din 4 februarie 2020

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 654 alin. (5) și ale art. 666 alin. (4) din Codul de procedură civilă

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Sorin-Ioan-Daniel Chiriazii.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 654 alin. (5) și ale art. 666 alin. (4) din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Claudiu Liviu Stanciu în Dosarul nr. 47.825/299/2016* al Judecătoriei Sectorului 1 București — Secția a II-a civilă și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.607D/2017.

2. La apelul nominal se prezintă personal autorul excepției de neconstituționalitate, asistat de domnul avocat Gheorghe Piperea, cu împuternicirea avocațială depusă la dosar, lipsind cealaltă parte. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent-șef referă asupra faptului că partea Societatea BRD — Groupe Société Générale — S.A. din București a depus concluzii scrise prin care solicită respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului autorului excepției de neconstituționalitate, care solicită admiterea acesteia. Se arată că, în considerarea celor două texte legale criticate, creditorul poate solicita simultan și succesiv executarea silită a aceluiași titlu executoriu. Se susține că, în cauză, în condițiile în care partea adversă a început o executare silită prin toate modalitățile de executare prevăzute de lege, a depus o cerere de suspendare a executării silite, însă între timp a fost formulată o a doua cerere de executare silită, situație în care s-a dispus conexarea celor două dosare de executare silită și s-a format un singur dosar de executare. Totuși, au fost plătite în acest răstimp două onorarii pentru executorul judecătoresc, iar costurile executării silite au crescut în mod exponențial în sarcina debitorului. Se arată că legea este imprezvizibilă, neclară și face posibil abuzul din partea creditorului, ceea ce este contrar art. 1 alin. (5) din Constituție.

5. Având cuvântul, reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, precizând că prevederile Codului de procedură civilă reglementează controlul instanței judecătorești asupra desfășurării executării silite și, implicit, asupra activității

executorului judecătoresc, astfel încât nu se poate reține încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție. Se mai arată că excepția de neconstituționalitate nu este motivată în raport cu celelalte texte constituționale invocate. Totodată, se subliniază că soluționarea aspectelor de interpretare și aplicare a legii relevante în cauză nu ține de competența Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

6. Prin Încheierea din 24 aprilie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 47.825/299/2016*, **Judecătoria Sectorului 1 București — Secția a II-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 654 alin. 5) și ale art. 666 alin. (4) din Codul de procedură civilă**, excepție ridicată de Claudiu Liviu Stanciu într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații la executare și a unei cereri de suspendare a executării.

7. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se susține că textele legale criticate sunt lipsite de accesibilitate și previzibilitate, deoarece nu este clar reglementată posibilitatea aceluiași executor judecătoresc de a înregistra și deschide mai mult de un dosar de executare pentru același debit, la cererea aceluiași creditor. Se ajunge la executarea de două ori a aceluiași debit sau la executarea pentru o sumă mai mare decât debitul în sine, ceea ce demonstrează că textele criticate creează premisele unor interpretări subiective și abuzuri. Lipsa de previzibilitate a textului criticat are drept consecință deschiderea mai multor dosare de executare silită în baza aceluiași titlu și pentru recuperarea aceluiași debit, ceea ce poate duce și la imposibilitatea debitorului de a acoperi costurile exagerate ale contestațiilor la executare. Totodată, art. 666 din Codul de procedură civilă nu cuprinde reglementări care să permită respingerea cererilor de încuviințare a executării silite împotriva debitorului, în baza aceluiași titlu și pentru recuperarea aceleiași datorii. Se arată că numărul de dosare de executare este stabilit de executorul judecătoresc în mod arbitrar, în funcție de interesele subiective ale creditorului. Totodată, prevederile criticate sunt și discriminatorii, întrucât același act poate fi interpretat de un judecător al instanței de executare ca fiind corespunzător, iar de un altul ca fiind defectuos.

8. **Judecătoria Sectorului 1 București — Secția a II-a civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că nicio normă juridică nu poate acoperi toate situațiile de fapt ce se pot ivi în practică, ea răspunzând în genere unei realități sociale. Aceasta are un caracter impersonal, obligatoriu, general, tipic și implică un raport intersubiectiv.

9. Se arată că art. 654 alin. (5) din Codul de procedură civilă acoperă și situația particulară în care un creditor formulează

două cereri de executare silită împotriva unui debitor unic în temeiul unui titlu executoriu unic și le înregistrează pe rolul aceluiasi birou de executori judecătorești. Orice vătămare care s-ar produce debitorului prin urmărirea silită concomitentă în mai multe dosare de executare silită poate fi supusă controlului judecătoresc în temeiul art. 712 și următoarele din Codul de procedură civilă. Se mai arată că norma criticată a fost edictată tocmai pentru evitarea tergiversării soluționării de executare silită.

10. Se susține că art. 666 alin. (4) din Codul de procedură civilă este previzibil și clar. Astfel, odată încuviințată executarea silită, executorul este obligat să procedeze la executarea silită a creanței creditorului în fiecare dintre dosarele în care a obținut încheierea de încuviințare în modalitățile prevăzute de lege și în privința cărora s-a dispus încuviințarea executării silite. Orice vătămare care s-ar produce din aplicarea acestui text poate fi invocată pe calea contestației la executare.

11. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

12. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că examinarea dispozițiilor legale criticate necesită și recurgerea la o analiză sistematică, contextuală, neputându-se face abstracție de ansamblul reglementărilor privitoare la principiile fundamentale ale executării silite, îndatoririle care revin executorului judecătoresc și garanțiile procedurale aflate la dispoziția participanților la executarea silită. Aceasta este guvernată de principiul legalității, efectuându-se cu respectarea dispozițiilor legii, a drepturilor părților și ale altor persoane interesate. Astfel, executorul judecătoresc este ținut de respectarea principiului legalității pe tot parcursul executării silite și trebuie să aibă un rol activ în cadrul acesteia.

13. Se mai arată că veniturile și bunurile debitorului pot fi supuse executării silite dacă, potrivit legii, sunt urmăribile și numai în măsura necesară pentru realizarea drepturilor creditorilor. Actele executorilor judecătorești sunt supuse, în condițiile legii, controlului instanțelor judecătorești competente. Nesocotirea de către executorul judecătoresc a reglementărilor privitoare la procedura de executare silită poate fi remediată pe căile procedurale puse la dispoziție de lege. Activitatea executorilor judecătorești este supusă controlului profesional, iar, în condițiile legii, poate fi angajată răspunderea civilă sau de altă natură juridică a executorului judecătoresc. Se mai subliniază că noul cod de procedură civilă consacră, în premieră, reglementări privind rolul statului în executarea silită, concretizând principiul dreptului la un proces echitabil în termen optim și previzibil în faza executării silite.

14. Se menționează că obligațiile stabilite printr-o hotărâre judecătorească se aduc la îndeplinire de bunăvoie sau prin executare silită și că aceasta din urmă are loc în oricare dintre formele prevăzute de lege, simultan sau succesiv, până la realizarea dreptului recunoscut prin titlul executoriu, achitarea dobânzilor, penalităților sau a altor sume acordate potrivit legii prin titlu, precum și a cheltuielilor de executare. Formele sau modalitățile de executare silită sunt enumerate cu caracter exemplificativ prin art. 624 din Codul de procedură civilă.

15. Se susține că art. 654 din Cod instituie reglementări privind competența executorului judecătoresc și conexarea executării silite în ipoteza în care se urmăresc aceleași bunuri. Instituția conexării dosarelor aflate pe rolul aceluiasi executor judecătoresc nu a fost reglementată de Codul de procedură civilă din 1865, deoarece aceasta este aproape exclusă, registrele și evidențele biroului executorului judecătoresc având rolul de a evita o dublă înregistrare a dosarelor de executare silită. În doctrină s-a arătat că aceste dispoziții ar privi, în mod obișnuit, cazul în care doi sau mai mulți creditori pornesc în mod distinct executări silite împotriva aceluiasi debitor, la același executor judecătoresc și cu privire la aceleași bunuri. Se mai arată că, potrivit art. 643 din Cod, dacă s-a desființat titlul executoriu, toate actele de executare efectuate în baza acestuia sunt desființate de drept, dacă prin lege nu se prevede altfel, în acest caz, fiind aplicabile dispozițiile privitoare la întoarcerea executării. Se precizează că desființarea titlului executoriu are drept consecință lipsirea de suport juridic a actelor de executare efectuate în temeiul și în vederea aducerii la îndeplinire, iar mijloacele procedurale prin care se poate obține desființarea titlului executoriu sunt apelul, recursul, contestația în anulare, revizuirea și contestația la executare.

16. Se arată că, potrivit art. 666 alin. (4) din Cod, încuviințarea executării silite permite creditorului să ceară executorului judecătoresc care a solicitat încuviințarea să recurgă, simultan ori succesiv, la toate modalitățile de executare prevăzute de lege în vederea realizării drepturilor sale, inclusiv a cheltuielilor de executare. Încuviințarea executării silite produce efecte pe întreg teritoriul țării. De asemenea, încuviințarea executării silite se extinde și asupra titlurilor executorii care se vor emite de executorul judecătoresc în cadrul procedurii de executare silită încuviințate. Acest text legal a identificat soluții raționale pentru a evita necesitatea unor noi sesizări ale instanței de executare, făcând posibilă astfel soluționarea cu celeritate a procedurilor de executare și valorificarea rapidă a dreptului recunoscut printr-un titlu executoriu.

17. Cu privire la cerințele de calitate a legii este citată jurisprudența Curții Constituționale, și anume deciziile nr. 189 din 2 martie 2006, nr. 1 din 11 ianuarie 2012 și nr. 348 din 17 iunie 2014, precum și cea a Curții Europene a Drepturilor Omului, și anume Hotărârea din 7 iunie 2012, pronunțată în Cauza *Centro Europa 7 — S.R.L. și Di Stefano împotriva Italiei*, paragrafele 141—143.

18. **Avocatul Poporului** apreciază că textele legale criticate sunt constituționale. Se menționează că art. 654 din Codul de procedură civilă impune o soluție rațională pentru a evita situația existenței mai multor executări silite pornite de executori judecătorești diferiți, cu privire la aceleași bunuri, aspect care impune conexarea executărilor și realizarea acestora de către un singur executor judecătoresc. Textul legal vizează urmărirea silită și executarea silită directă a bunurilor, indiferent dacă proprietarul acestora este urmărit ca debitor, ca terț garant ori în ambele calități. Conexarea poate fi solicitată de către orice persoană interesată și de către oricare dintre executori printr-o cerere, care se depune la instanța de executare în circumscripția căreia a început prima executare. În procedura de executare silită, creditorul va putea cere executorului să recurgă simultan sau succesiv la toate modalitățile de executare prevăzute de lege, însă, cu toate acestea, dacă instanța

a încuviințat o anumită modalitate de executare, executorul nu va putea recurge la altă modalitate de executare. În consecință, se consideră că prevederile legale criticate nu sunt lipsite de claritate, fiind, de asemenea, conforme principiului legalității. Se subliniază că din art. 666 alin. (4) din Codul de procedură civilă nu poate rezulta o manieră abuzivă a judecătorului în soluționarea litigiului care are ca obiect conexarea unor dosare de executare întocmite împotriva aceluiași debitor.

19. Se mai indică faptul că, din excepția de neconstituționalitate, astfel cum aceasta a fost motivată, rezultă mai degrabă faptul că aspectele învederate țin de modul de aplicare a prevederilor criticate în cauza concretă dedusă judecării. Însă, interpretarea unei legi și aplicarea asupra unor cazuri certe reprezintă competența exclusivă a instanței judecătorești, singura competență să decidă cu privire la sensul, înțelesul și modul de aplicare a normelor criticate la situația de speță.

20. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile scrise depuse, susținerile reprezentantului autorului excepției de neconstituționalitate, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

21. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

22. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă dispozițiile art. 654 alin. (5) și ale art. 666 alin. (4) din Codul de procedură civilă, care au următorul conținut:

— Art. 654 alin. (5) din Codul de procedură civilă: „(5) *În cazul executărilor silite aflate pe rolul aceluiași executor, conexarea se va dispune de executor, prin încheiere dată cu citarea părților, dispozițiile alin. (2) aplicându-se în mod corespunzător.*”;

— Art. 666 alin. (4) din Codul de procedură civilă: „(4) *Încuviințarea executării silite permite creditorului să ceară executorului judecătoresc care a solicitat încuviințarea să recurgă, simultan ori succesiv, la toate modalitățile de executare prevăzute de lege în vederea realizării drepturilor sale, inclusiv a cheltuielilor de executare. Încuviințarea executării silite produce efecte pe întreg teritoriul țării. De asemenea, încuviințarea executării silite se extinde și asupra titlurilor executorii care se vor emite de executorul judecătoresc în cadrul procedurii de executare silită încuviințate.*”.

23. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (5) în componenta sa privind calitatea legilor și ale art. 21 alin. (3) privind dreptul la un proces echitabil, astfel cum acestea se interpretează, potrivit art. 11 alin. (1) și art. 20 alin. (1) din Constituție, și prin prisma art. 6 privind dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

24. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că motivarea acesteia pornește de la premisa potrivit căreia instanța de executare a încuviințat executarea silită cu privire la două cereri de încuviințare formulate de un executor judecătoresc, prima dată prin toate formele de executare prevăzute de lege și a doua oară prin executare silită imobiliară, în ambele cazuri cererea având la bază același titlu executoriu, reprezentat de un contract de credit. În această situație, autorul excepției de neconstituționalitate, debitor supus executării silite, ulterior conexării de către executorul judecătoresc a celor două cereri, a formulat excepția de neconstituționalitate analizată în sensul că nu este clar reglementată nici posibilitatea aceluiași executor judecătoresc de a înregistra și deschide mai mult de un dosar de executare pentru același debit, la cererea aceluiași creditor, și nici competența instanței de executare de a respinge cererile de încuviințare a executării silite astfel formulate.

25. Curtea reține că, în cauză, se pune o problemă de aplicare și interpretare a legii, întrucât executorul judecătoresc, primind cea de-a doua cerere de executare silită, avea obligația ca, de îndată, să dispună înregistrarea acesteia și deschiderea dosarului de executare sau, după caz, să refuze motivat deschiderea procedurii de executare [art. 665 alin. (1) din Codul de procedură civilă]. Încheierea se comunică de îndată creditorului, iar în cazul în care executorul judecătoresc refuză deschiderea procedurii de executare, creditorul poate face plângere, în termen de 15 zile de la data comunicării încheierii la instanța de executare [art. 665 alin. (2) din Codul de procedură civilă]. Totodată, chiar încuviințată executarea silită, debitorul poate formula contestație la executare, în acest sens art. 712 alin. (3) din Codul de procedură civilă prevăzând că „*De asemenea, după începerea executării silite, cei interesați sau vătămați pot cere, pe calea contestației la executare, și anularea încheierii prin care s-a admis cererea de încuviințare a executării silite, dacă a fost dată fără îndeplinirea condițiilor legale.*”.

26. Soluționarea condițiilor și modului concret în care s-a pornit executarea silită, s-a încuviințat executarea silită și s-a dispus conexarea dosarelor de executare silită excedează competenței Curții Constituționale, revenind instanțelor judecătorești competente să se pronunțe asupra acestora, conform art. 126 alin. (1) din Constituție.

27. Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, a reținut că interpretarea și aplicarea legii vizează identificarea normei aplicabile, analiza conținutului său și o necesară adaptare a acesteia la faptele juridice pe care le-a stabilit, iar instanța de judecată este cea care poate dispune de instrumentele necesare pentru a decide cu privire la aceste aspecte (a se vedea Decizia nr. 838 din 27 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 461 din 3 iulie 2009). Printr-o jurisprudență constantă, Curtea s-a pronunțat cu privire la competența exclusivă a instanțelor judecătorești de a soluționa probleme care țin de interpretarea și/sau aplicarea legii. Astfel, prin Decizia nr. 504 din 7 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 941 din 22 decembrie 2014, paragraful 14, Curtea s-a pronunțat în sensul că, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 47/1992, aceasta asigură controlul de constituționalitate a legilor, a ordonanțelor Guvernului, a tratatelor internaționale și a regulamentelor Parlamentului, prin raportare la dispozițiile și principiile Constituției. Așadar, aplicarea și interpretarea legii nu

intră sub incidența controlului de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională, acestea fiind de resortul exclusiv al instanței de judecată care judecă fondul cauzei, precum și, eventual, al instanțelor de control judiciar, astfel cum rezultă din prevederile coroborate ale art. 126 alin. (1) și (3) din Constituție [a se vedea și Decizia nr. 218 din 9 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 609 din 24 iulie 2019, paragraful 25].

29. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

28. Având în vedere că în prezenta cauză critica formulată vizează modul de interpretare și aplicare a legii, soluționarea acesteia excedează competenței sale. Potrivit art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, Curtea „se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată”, iar nu cu privire la modul de interpretare și aplicare a legii în concret la o cauză. Prin urmare, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor criticate urmează a fi respinsă ca inadmisibilă prin prisma art. 2 alin. (2) și (3) din Legea nr. 47/1992.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 654 alin. (5) și ale art. 666 alin. (4) din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Claudiu Liviu Stanciu în Dosarul nr. 47.825/299/2016* al Judecătoriei Sectorului 1 București — Secția a II-a civilă.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoriei Sectorului 1 București — Secția a II-a civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 4 februarie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,
Benke Károly

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

GUVERNUL ROMÂNIEI
COMISIA NAȚIONALĂ PENTRU CONTROLUL ACTIVITĂȚILOR NUCLEARE

ORDIN

pentru aprobarea Normelor privind utilizarea standardelor pentru evaluarea și îmbunătățirea continuă a securității nucleare pentru centralele nucleare electrice

În conformitate cu prevederile art. 9 alin. (7) din Hotărârea Guvernului nr. 729/2018 privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare,

având în vedere art. 5 alin. (1) și art. 35 lit. a) din Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, luând în considerare Referatul nr. 15.338 din 20.05.2020,

președintele Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Normele privind utilizarea standardelor pentru evaluarea și îmbunătățirea continuă a securității nucleare pentru centralele nucleare electrice, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare,
Gheorghe Ioniță

București, 11 iunie 2020.
Nr. 114.

NORME

**privind utilizarea standardelor pentru evaluarea și îmbunătățirea continuă a securității nucleare
pentru centralele nucleare electrice**

**CAPITOLUL I
Domeniu, scop, definiții**

**SECȚIUNEA 1
Domeniu și scop**

Art. 1. — (1) Prezentele norme sunt emise în conformitate cu prevederile Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Prin prezentele norme se stabilesc cerințele privind utilizarea standardelor pentru evaluarea și îmbunătățirea continuă a securității nucleare pentru centralele nucleare electrice, denumite în continuare *CNE*.

(3) Îndeplinirea prevederilor prezentelor norme constituie o condiție pentru autorizarea de către Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare, denumită în continuare *CNCAN*, a activităților de proiectare, amplasare, construcție și montaj, punere în funcțiune, exploatare și dezafectare a unei *CNE*.

(4) Prevederile prezentelor norme se aplică atât titularilor, cât și solicitanților de autorizație, pentru fazele de proiectare, amplasare, construcție și montaj, punere în funcțiune, exploatare și dezafectare a unei *CNE*, după caz.

Art. 2. — Prezentele norme se aplică *CNE*, inclusiv celor echipate cu reactoare modulare.

**SECȚIUNEA a 2-a
Definiții**

Art. 3. — (1) Termenii utilizați în prezentele norme sunt definiți în anexa nr. 1, cu excepția acelor ale căror definiții se regăsesc în textul prezentelor norme.

(2) Abrevierea *SSCE* se utilizează pentru a face referire în mod generic la sistemele, structurile, componentele și echipamentele *CNE*, inclusiv software-ul pentru sistemele de instrumentație și control.

(3) Abrevierea *LCTO* se utilizează pentru a face referire la limitele și condițiile tehnice de operare pentru *CNE*.

CAPITOLUL II

**Cerințe generale privind utilizarea standardelor pentru
evaluarea și îmbunătățirea continuă a securității nucleare**

Art. 4. — (1) Titularul de autorizație trebuie să identifice, să stabilească, să documenteze și să mențină actualizată lista de standarde aplicabile proceselor, activităților și *SSCE* ale *CNE* importante pentru securitatea nucleară, cu menționarea domeniilor de aplicare a acestora.

(2) Lista de standarde prevăzută la alin. (1) trebuie să includă:

a) standardele și codurile utilizate la stabilirea bazelor de proiectare pentru *SSCE* cu funcții de securitate nucleară;

b) standardele și codurile utilizate la stabilirea cerințelor pentru proiectarea, amplasarea, construcția, montajul, punerea în funcțiune, exploatarea, supravegherea, testarea, întreținerea, inspecția în exploatare și dezafectarea *CNE*, respectiv pentru *SSCE* cu funcții de securitate nucleară ale acesteia;

c) standardele utilizate în analizele și evaluările de securitate nucleară pentru *CNE*;

d) alte coduri și standarde industriale care stabilesc cerințe importante pentru securitatea nucleară, care nu au fost incluse în categoriile de la lit. a)—c) și care fac parte din bazele de autorizare pentru *CNE*;

e) standardele de securitate nucleară emise de Agenția Internațională pentru Energie Atomică/International Atomic Energy Agency menționate în anexa nr. 2 la prezentele norme, precum și orice nouă revizie a acestora;

f) standardele, codurile, ghidurile și documentele care stabilesc cele mai înalte standarde de excelență și bunele practici curente, recunoscute la nivel internațional în industria nucleară și în industria energetică, emise de asociațiile internaționale ale organizațiilor care exploatează instalații nucleare și alte asociații profesionale relevante, cum ar fi Asociația Mondială a Operatorilor Nucleari/World Association of Nuclear Operators, aplicabile activităților de proiectare, amplasare, construcție și montaj, punere în funcțiune, exploatare și dezafectare a unei *CNE*.

(3) Pentru fiecare standard din lista prevăzută la alin. (1) trebuie menționată ediția utilizată, atât în ce privește utilizarea inițială a standardului, cât și utilizarea standardului actualizat, pentru modificări de proiect sau pentru alte activități, după caz.

(4) Titularul de autorizație trebuie să dețină o colecție/bibliotecă de standarde care să includă toate standardele din lista stabilită conform cerințelor de la alin. (1) și (2), atât edițiile utilizate inițial și incluse în bazele de proiectare și bazele de autorizare pentru *CNE*, cât și cele mai noi ediții ale standardelor respective.

Art. 5. — Titularul de autorizație trebuie să utilizeze standardele din lista stabilită conform prevederilor art. 4 pentru dezvoltarea, evaluarea, implementarea, actualizarea și îmbunătățirea continuă a proceselor, activităților și procedurilor *CNE* importante pentru securitatea nucleară, inclusiv pentru următoarele:

a) menținerea conformității cu bazele de proiectare a *SSCE* cu funcții de securitate nucleară;

b) menținerea conformității cu bazele de autorizare curente;

c) menținerea conformității cu *LCTO*;

d) activitățile de proiectare, dezvoltare și/sau utilizare de software, aprovizionare, fabricație, construcție și montaj, instalare, punere în funcțiune, operare, testare, verificare, supraveghere, inspecție, modificare, întreținere și reparare, re tehnologizare, controlul configurației și managementul îmbătrânirii pentru *SSCE* cu funcții de securitate nucleară;

e) activitățile de evaluare a securității nucleare, inclusiv efectuarea și verificarea analizelor deterministe și probabilistice, a analizelor de tensiuni, a analizelor de pericole pentru evenimente interne și externe, analiza experienței și evenimentelor de exploatare, revizuirea periodică a securității nucleare și verificarea conformității cu cerințele din autorizațiile și normele emise de *CNCAN*;

f) activitățile de pregătire și răspuns la tranziții, accidente și situații de urgență;

g) activitățile care au ca scop protecția personalului, populației și mediului împotriva radiațiilor ionizante;

h) managementul combustibilului nuclear uzat și al deșeurilor radioactive;

i) pregătirea strategiei de dezafectare;

j) pregătirea, planificarea, supervizarea, coordonarea și conducerea activităților prevăzute la lit. a)—i);

k) implementarea, dezvoltarea și evaluarea sistemului de management, inclusiv autoevaluarea, efectuarea evaluărilor independente ale sistemului de management, audituri, activități de supraveghere și inspecție privind activitățile prevăzute la lit. a)—j);

l) evaluarea independentă a securității nucleare privind activitățile prevăzute la lit. a)—j);

m) pregătirea profesională a personalului direct responsabil pentru activitățile prevăzute la lit. a)—l);

n) dezvoltarea și îmbunătățirea continuă a culturii de securitate nucleară.

Art. 6. — (1) Titularul de autorizație trebuie să analizeze orice nouă ediție a unui standard din lista stabilită conform prevederilor art. 4, în decurs de cel mult 1 an de la apariție, pentru:

- a) identificarea și evaluarea noilor cerințe și recomandări;
- b) identificarea oportunităților de îmbunătățire a securității nucleare, inclusiv a modificărilor de proiect fezabile;
- c) stabilirea și implementarea acțiunilor de îmbunătățire practicabile.

(2) Titularul de autorizație trebuie să actualizeze lista de standarde stabilită conform prevederilor art. 4 ori de câte ori este necesar pentru a include codurile și standardele utilizate în implementarea oricăror modificări de proiect sau activități noi.

(3) Titularul de autorizație trebuie să informeze periodic CNCAN, în scris, cel puțin anual, despre stadiul activităților de utilizare a standardelor din lista stabilită conform prevederilor art. 4 pentru evaluarea și îmbunătățirea continuă a securității nucleare, inclusiv în ce privește acțiunile inițiate, în curs de

implementare sau finalizate. Prima informare de acest fel trebuie făcută în termen de 1 an de la intrarea în vigoare a prezentelor norme.

CAPITOLUL III

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 7. — (1) În termen de 2 ani de zile de la intrarea în vigoare a prezentelor norme, titularii de autorizație pentru CNE aflate în faza de exploatare trebuie să transmită la CNCAN, spre evaluare, un raport care să prezinte analiza conformității cu cerințele prezentelor norme și acțiunile întreprinse pentru asigurarea implementării integrale a acestor cerințe.

(2) Analiza cerută la alin. (1) va include evaluarea conformității cu standardele specificate în anexa nr. 2, aplicabile pentru proiectul CNE și pentru activitățile din faza de exploatare, precum și eventualele îmbunătățiri identificate ca practicabile și necesare pentru alinierea la aceste standarde.

(3) Îndeplinirea prevederilor din prezentele norme se verifică de către CNCAN în cadrul procesului de autorizare, precum și prin evaluări și inspecții periodice pe toată durata de valabilitate a unei autorizații.

Art. 8. — Anexele nr. 1 și 2 fac parte integrantă din prezentele norme.

*ANEXA Nr. 1
la norme*

Definiții

Cultură de securitate nucleară — ansamblul caracteristicilor, atitudinilor și comportamentelor indivizilor, organizațiilor și instituțiilor care servesc la susținerea și îmbunătățirea securității nucleare și care asigură că aspectele de securitate nucleară și protecție împotriva radiațiilor ionizante au prioritate și primesc atenția corespunzătoare în funcție de importanța lor

Procese, activități, proceduri și cerințe importante pentru securitatea nucleară — procesele, activitățile, procedurile și cerințele cu impact direct sau indirect, imediat sau latent asupra securității nucleare, respectiv asupra exploatarei instalației nucleare în conformitate cu limitele și condițiile tehnice de operare, cu limitele și condițiile din autorizațiile în vigoare și cu prevederile normelor de securitate nucleară emise de CNCAN

*ANEXA Nr. 2
la norme*

Standarde emise de Agenția Internațională pentru Energie Atomică aplicabile CNE

1. Standarde privind analizele și evaluările de securitate nucleară

1.1. Deterministic Safety Analysis for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-2 (Rev.1), 2019

1.2. Development and Application of Level 1 Probabilistic Safety Assessment for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-3, 2010

1.3. Development and Application of Level 2 Probabilistic Safety Assessment for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-4, 2010

1.4. Evaluation of Seismic Safety for Existing Nuclear Installations, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-2.13, 2009

1.5. Criticality Safety in the Handling of Fissile Material, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-27, 2014

2. Standarde privind evaluarea amplasamentului

2.1. Site Evaluation for Nuclear Installations, Specific Safety Requirements, IAEA Safety Standards Series No. SSR-1, 2019

2.2. Meteorological and Hydrological Hazards in Site Evaluation for Nuclear Installations, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-18, 2011

2.3. Seismic Hazards in Site Evaluation for Nuclear Installations, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-9, 2010

2.4. External Human Induced Events in Site Evaluation for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-3.1, 2002

2.5. Geotechnical Aspects of Site Evaluation and Foundations for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-3.6, 2005

2.6. Dispersion of Radioactive Material in Air and Water and Consideration of Population Distribution in Site Evaluation for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series, No. NS-G-3.2, 2002

3. Standarde privind proiectarea și construcția

3.1. Safety of Nuclear Power Plants: Design, Specific Safety Requirements, IAEA Safety Standards Series No. SSR-2/1 (Rev. 1), 2016

3.2. Design of the Reactor Core for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-52, 2019

3.3. Design of the Reactor Containment and Associated Systems for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-53, 2019

3.4. Human Factors Engineering in the Design of Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-51, 2019

3.5. Design of Electrical Power Systems for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-34, 2016

3.6. Design of Instrumentation and Control Systems for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-39, 2016

3.7. Design of the Reactor Coolant System and Associated Systems for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-56, 2020

3.8. Safety Classification of Structures, Systems and Components in Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-30, 2014

3.9. Protection against Internal Fires and Explosions in the Design of Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-1.7, 2004

3.10. Protection against Internal Hazards other than Fires and Explosions in the Design of Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-1.11, 2004

3.11. External Events Excluding Earthquakes in the Design of Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-1.5, 2003

3.12. Seismic Design and Qualification for Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-1.6, 2003

3.13. Design of Fuel Handling and Storage Systems for Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-1.4, 2003

3.14. Radiation Protection Aspects of Design for Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-1.13, 2005

3.15. Construction for Nuclear Installations, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-38, 2015

4. Standarde privind punerea în funcțiune, exploatarea și întreținerea

4.1. Safety of Nuclear Power Plants: Commissioning and Operation, Specific Safety Requirements, IAEA Safety Standards Series No. SSR-2/2 (Rev. 1), 2016

4.2. Accident Management Programmes for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-54, 2019

4.3. Ageing Management and Development of a Programme for Long Term Operation of Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-48, 2018

4.4. Operating Experience Feedback for Nuclear Installations, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-50, 2018

4.5. Chemistry Programme for Water Cooled Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-13, 2011

4.6. Fire Safety in the Operation of Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-2.1, 2000

4.7. Operational Limits and Conditions and Operating Procedures for Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-2.2, 2000

4.8. Modifications to Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-2.3, 2001

4.9. The Operating Organization for Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-2.4, 2002

4.10. Core Management and Fuel Handling for Nuclear Power Plants Safety Guide, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-2.5, 2002

4.11. Maintenance, Surveillance and In-service Inspection in Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-2.6, 2002

4.12. Recruitment, Qualification and Training of Personnel for Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-2.8, 2002

4.13. Conduct of Operations at Nuclear Power Plants, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-2.14, 2008

4.14. Commissioning for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-28, 2014

4.15. Periodic Safety Review for Nuclear Power Plants, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-25, 2013

5. Standarde privind protecția radiologică, managementul combustibilului nuclear uzat și al deșeurilor radioactive

5.1. Occupational Radiation Protection, General Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. GSG-7, 2018

5.2. Storage of Spent Nuclear Fuel, Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-15, 2012

5.3. Predisposal Management of Radioactive Waste from Nuclear Power Plants and Research Reactors, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-40, 2016

6. Standarde privind dezafectarea

6.1. Decommissioning of Nuclear Power Plants, Research Reactors and Other Nuclear Fuel Cycle Facilities, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. SSG-47, 2018

6.2. Decommissioning of Facilities, General Safety Requirements, IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 6, 2014

7. Standarde privind pregătirea și răspunsul la situații de urgență

7.1. Preparedness and Response for a Nuclear or Radiological Emergency, General Safety Requirements, IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 7, 2015

7.2. Criteria for Use in Preparedness and Response for a Nuclear or Radiological Emergency, General Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. GSG-2, 2011

8. Standarde privind sistemul de management

8.1. Leadership and Management for Safety, General Safety Requirements, IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 2, 2016

8.2. The Management System for Nuclear Installations, Specific Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. GS-G-3.5, 2009

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

DECIZIA Nr. 12

din 6 mai 2020

Dosar nr. 403/1/2020

Corina-Alina Corbu	— președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Laura-Mihaela Ivanovici	— președintele Secției I civile
Marian Budă	— președintele Secției a II-a civile
Denisa Angelica Stănișor	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Daniel Grădinaru	— președintele Secției penale
Beatrice Ioana Nestor	— judecător la Secția I civilă
Simona Lala Cristescu	— judecător la Secția I civilă
Eugenia Pușcașiu	— judecător la Secția I civilă
Mioara Iolanda Grecu	— judecător la Secția I civilă
Georgeta Stegaru	— judecător la Secția I civilă
Cristina Truțescu	— judecător la Secția I civilă
Maria Speranța Cornea	— judecător la Secția a II-a civilă
Cosmin Horia Mihăianu	— judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Dorin	— judecător la Secția a II-a civilă
George Bogdan Florescu	— judecător la Secția a II-a civilă
Diana Manole	— judecător la Secția a II-a civilă
Ruxandra Monica Duță	— judecător la Secția a II-a civilă
Decebal Constantin Vlad	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Veronica Năstasie	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mona Magdalena Baci	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Nicolae Gabriel Ionaș	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Adriana Elena Gherasim	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Horațiu Pătrașcu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Rodica Aida Popa	— judecător la Secția penală
Constantin Epure	— judecător la Secția penală

1. Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 403/1/2020 este constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 34 alin. (3) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror șef al Secției judiciare Antonia Constantin.

4. La ședința de judecată participă doamna magistrat-asistent Elena Adriana Stamatescu, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 35 din Regulament.

5. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

6. Magistratul-asistent referă cu privire la obiectul recursului în interesul legii, precum și cu privire la faptul că la dosar au fost depuse hotărâri definitive contradictorii pronunțate de instanțele

judecătorești, raportul întocmit de judecătorii-raportori și opiniile specialiștilor de la Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara.

7. Doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, acordă cuvântul reprezentantului procurorului general asupra recursului în interesul legii.

8. Doamna procuror Antonia Constantin, rezumând orientările jurisprudențiale prezentate în cuprinsul sesizării cu recurs în interesul legii, arată că procurorul general apreciază ca fiind în litera și spiritul legii acea orientare a practicii judiciare în care s-a decis ca partea în sarcina căreia s-a stabilit amenda judiciară poate formula critici care să vizeze măsura instanței, de amendare, prin aceeași hotărâre prin care a fost soluționată cererea principală, accesorie, adițională sau incidentală ori pentru exercitarea unei căi de atac, exclusiv în cadrul cererii de reexaminare, neputând supune aceste critici controlului judiciar prin intermediul apelului sau recursului. În motivarea acestui punct de vedere, procurorul general a luat în considerare necesitatea respectării principiului legalității căilor de atac, prevăzut de art. 457 din Codul de procedură civilă, dar și dispozițiile art. 191 din Codul de procedură civilă, care reglementează cererea de reexaminare ca pe o cale de atac specială, de retractare, derogatorie de la categoria căilor de atac de reformare.

9. Dispozițiile legale care reglementează cererea de reexaminare au fost supuse, în repetate rânduri, controlului de constituționalitate, atât în forma art. 108⁵ din Codul de procedură civilă de la 1865, cât și în forma în vigoare din art. 191 din Codul de procedură civilă, apreciindu-se că sunt conforme cu Constituția României, precum și cu art. 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

10. Din perspectivă comparativă, art. 191 din Codul de procedură civilă consacră o soluție similară cu cea prevăzută în art. 18 alin. (2) din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare, care reglementează o cale de atac de retractare specifică, cu privire la care s-a pronunțat o decizie de unificare a practicii, respectiv Decizia Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii nr. 7 din 8 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 137 din 24 februarie 2015. În considerentele acestei decizii, instanța supremă a reținut că adverbul „numai” din cuprinsul art. 108⁵ din Codul de procedură civilă de la 1865 imprimă caracter de exclusivitate cererii de reexaminare și a concluzionat că, în niciun caz, nu se poate deduce că partea în sarcina căreia s-a stabilit taxa judiciară de timbru ar avea posibilitatea să exercite, cu privire la modul de stabilire a acestei taxe, atât calea de atac a reexaminării, cât și calea de atac de reformare — apelul sau recursul. Așadar, concursul dintre calea de atac de reformare și calea de atac de retractare se soluționează în favoarea acesteia din urmă, aceste argumente fiind aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față.

11. Dacă prin hotărârea finală partea a fost amendată, va putea exercita două căi de atac: una împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată cauza, în măsura în care aceasta este susceptibilă de exercițiul căilor de atac de reformare, iar partea are interes să le exercite, de competența

instanțelor ierarhic superioare, și o cale de atac de retractare, cererea de reexaminare, împotriva dispoziției de amendare din cadrul aceleiași hotărâri, de competența aceleiași instanțe ce a pronunțat hotărârea atacată. Prin această abordare nu este încălcat principiul unicității căii de atac prevăzut de art. 460 din Codul de procedură civilă, al cărui domeniu predilect de aplicare îl constituie apelul și recursul.

12. În măsura în care consideră că soluția care va fi pronunțată în cadrul cererii de reexaminare depinde de soluția care va fi pronunțată în calea de atac de reformare (apel sau recurs), partea are posibilitatea să solicite, în temeiul art. 413 alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură civilă, suspendarea soluționării cererii de reexaminare până la soluționarea căii de atac declarate împotriva hotărârii prin care s-a respins cererea ca vădit netemeinică. Dacă însă, în urma soluționării apelului sau recursului, se constată că cererea care a stat la baza aplicării amenzii nu este vădit netemeinică, partea are posibilitatea formulării cererii de revizuire prevăzute de art. 509 alin. (1) pct. 6 din Codul de procedură civilă împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de reexaminare, întrucât s-a schimbat hotărârea unei instanțe pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere.

13. Pentru toate aceste considerente, solicită admiterea recursului în interesul legii și pronunțarea unei decizii de unificare a practicii, apreciind că s-a făcut dovada existenței problemei de drept și a caracterului neunitar al soluțiilor pronunțate în această materie.

14. Doamna judecătoarea Corina-Alina Corbu, președintele completului, declară dezbaterile închise, iar completul de judecată rămâne în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎN ALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

15. La data de 12 februarie 2020, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție cu soluționarea recursului în interesul legii privind următoarea problemă de drept: *posibilitatea părții în sarcina căreia s-a stabilit amenda judiciară prevăzută de art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă, pentru introducerea, cu rea-credință, a unor cereri principale, accesorii, adiționale sau incidentale, precum și pentru exercitarea unor căi de atac, vădit netemeinice, prin aceeași hotărâre prin care au fost soluționate aceste cereri, de a supune instanței de control judiciar, în căile de atac de reformare, critici care vizează amendarea sa.*

16. Recursul în interesul legii a fost înregistrat la Înalta Curte de Casație și Justiție la aceeași dată, formându-se Dosarul nr. 403/1/2020, cu termen de soluționare la 6 mai 2020.

II. Obiectul recursului în interesul legii

17. Din cuprinsul recursului în interesul legii declarat, potrivit prevederilor art. 514 din Codul de procedură civilă, de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție rezultă că instanțele de judecată nu au un punct de vedere unitar în ceea ce privește posibilitatea părții în sarcina căreia s-a stabilit amenda judiciară prevăzută de art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă, pentru introducerea, cu rea-credință, a unor cereri principale, accesorii, adiționale sau incidentale, precum și pentru exercitarea unor căi de atac, vădit netemeinice, prin aceeași hotărâre prin care au fost soluționate aceste cereri, de a supune instanței de control judiciar, în căile de atac de reformare, critici care vizează amendarea sa.

III. Prevederile legale supuse interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție

18. Înalta Curte de Casație și Justiție este chemată să interpreteze, în vederea aplicării unitare, următoarele prevederi legale:

Codul de procedură civilă

Art. 187. — „(1) Dacă legea nu prevede altfel, instanța, potrivit dispozițiilor prezentului articol, va putea sancționa următoarele fapte săvârșite în legătură cu procesul, astfel:

1. cu amendă judiciară de la 100 lei la 1.000 lei:

a) introducerea, cu rea-credință, a unor cereri principale, accesorii, adiționale sau incidentale, precum și pentru exercitarea unei căi de atac, vădit netemeinice; (...)

Art. 190. — „Abaterea săvârșită, amenda și despăgubirea se stabilesc de către instanța în fața căreia s-a săvârșit fapta sau, după caz, de către președintele instanței de executare, prin încheiere executorie, care se comunică celui obligat, dacă măsura a fost luată în lipsa acestuia. Atunci când fapta constă în formularea unei cereri cu rea-credință, amenda și despăgubirea pot fi stabilite fie de instanța în fața căreia cererea a fost formulată, fie de către instanța care a soluționat-o, atunci când acestea sunt diferite.”

Art. 191. — „(1) Împotriva încheierii prevăzute la art. 190, cel obligat la amendă sau despăgubire va putea face numai cerere de reexaminare, solicitând, motivat, să se revină asupra amenzii ori despăgubirii sau să se dispună reducerea acesteia. (...)”

IV. Examenul jurisprudențial

19. Autorul sesizării a constatat existența unor puncte de vedere diferite cu privire la problema de drept dedusă dezlegării.

20. Astfel, într-o primă orientare jurisprudențială, majoritară s-a considerat că partea în sarcina căreia s-a stabilit amenda judiciară poate formula critici care să vizeze măsura instanței, de amendare, prin aceeași hotărâre prin care a fost soluționată cererea principală, accesorie, adițională sau incidentală ori pentru exercitarea unei căi de atac, exclusiv în cadrul cererii de reexaminare, neputând supune aceste critici controlului judiciar prin intermediul apelului sau recursului.

21. Instanțele investite cu astfel de cereri în calea de atac a apelului sau recursului fie le-au respins ca inadmisibile, fie au procedat la recalificarea căilor de atac în cereri de reexaminare și au dispus declinarea competenței de soluționare a acestora la instanțele care au aplicat amenda judiciară.

22. În esență, argumentele care susțin această opinie sunt similare celor care au stat la baza pronunțării de către Completul competent să judece recursul în interesul legii a Deciziei nr. 7 din 8 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 137 din 24 februarie 2015 (*Decizia nr. 7 din 8 decembrie 2014*), avându-se în vedere că, potrivit dispozițiilor art. 191 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cel obligat la amendă poate face numai cerere de reexaminare.

23. Cererea de reexaminare este o cale de atac de retractare, specifică, derogatorie de la dreptul comun, nefiind posibilă formularea unor critici relative la amenda judiciară prin intermediul căilor de atac de reformare, ordinare sau extraordinare.

24. Într-o a doua orientare jurisprudențială se consideră că aceste critici pot fi deduse controlului judiciar, prin căile de atac de reformare (apel sau recurs), împreună cu alte critici privind modul de soluționare a cererii, atunci când amendarea părții s-a dispus prin aceeași hotărâre prin care a fost soluționată cererea principală, adițională sau incidentală ori pentru exercitarea unei căi de atac.

25. În susținerea acestei opinii a fost invocat argumentul potrivit căruia instanța de control judiciar, având posibilitatea de a reforma hotărârea atacată și a considera cererea, în considerarea căreia partea a fost amendată, ca nefiind vădit netemeinică și introdusă cu rea-credință, se poate pronunța și asupra soluției de amendare dispuse prin aceeași hotărâre a instanței inferioare.

26. Astfel, soluția ce va fi dată în privința acestei măsuri depinde de soluția pe care instanța de control judiciar o va da asupra cererii în considerarea căreia partea a fost amendată.

V. Jurisprudența Curții Constituționale

27. În urma verificărilor efectuate se constată că instanța de contencios constituțional s-a pronunțat, în repetate rânduri, asupra constituționalității dispozițiilor legale care interesează prezenta cauză.

28. Astfel, respingând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă, prin Decizia nr. 50 din 1 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 434 din 22 mai 2018, și prin Decizia nr. 469 din 27 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 677 din 18 august 2017, paragrafele 18 și 19, Curtea Constituțională a reținut că, în condițiile în care textul legal criticat se referă la introducerea cu „rea-credință” a unei cereri vădit netemeinice, sintagma „vădit netemeinică” sugerează faptul că cererea nu are niciun fel de fundament, aspect pe care autorul cererii îl cunoaște. Evident că, după modul în care a fost formulată cererea, motivele invocate, eventualele cereri repetate de chemare în judecată etc., instanța își poate forma o convingere și poate aprecia dacă reclamantul introduce o cerere de chemare în judecată cu rea-credință; or, textul de lege nu face altceva decât să legitimeze judecătorul care constată o astfel de situație să o și sancționeze. Pentru valorificarea drepturilor și intereselor legitime, părțile trebuie să acționeze cu bună-credință, iar nu în spirit abuziv, șicanator, vexatoriu pentru magistrați ori pentru instanță.

29. De asemenea, Curtea, prin Decizia nr. 439 din 21 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 877 din 2 noiembrie 2016, paragrafele 17 și 18, a mai reținut, referitor la sintagma „rea-credință”, că aceasta are semnificația de atitudine incorectă, necinstită. Reaua-credință este o formă a vinovăției, expresia dolului, fraudei și culpei grave, având ca numitor comun violența, înșelăciunea și omisiunea vădit intenționată. Reaua-credință poate fi calificată ca acea atitudine a unei persoane care săvârșește sau omite, în mod conștient, un fapt sau un act contrar legii sau celorlalte norme de conviețuire socială, pe deplin conștientă de caracterul ilicit al conduitei sale.

30. Totodată, prin decizia menționată anterior, Curtea a reținut că textul legal criticat nu instituie inegalități sau discriminări între cetățeni ori categorii de persoane și nici nu aduce atingere principiului unicității, egalității și imparțialității justiției, ci prevede doar posibilitatea aplicării unor amenzi judiciare, în cazul exercitării cu rea-credință a unor drepturi procesuale, ceea ce corespunde exigențelor art. 57 din Constituție, care instituie îndatorirea fundamentală a cetățenilor de a exercita drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără încălcarea drepturilor și libertăților celorlalți. Mai mult, s-a reținut că dispozițiile legale criticate nu împiedică persoanele interesate să apeleze la instanțele judecătorești și să se prevaleze de toate garanțiile procesuale care condiționează, într-o societate democratică, procesul civil. De altfel, în temeiul art. 191 din Codul de procedură civilă, persoana obligată la amendă sau despăgubire poate face cerere de reexaminare, prin care solicită, motivat, să se revină asupra amenzii ori despăgubirii.

31. Aceste considerente au fost reluate și prin deciziile nr. 813 din 6 decembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 229 din 26 martie 2019, și nr. 204 din 9 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 610 din 24 iulie 2019.

32. Cât privește dispozițiile art. 190 din Codul de procedură civilă, Curtea Constituțională a reținut, prin Decizia nr. 713 din 5 noiembrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 173 din 3 martie 2020, paragrafele 18—20, că dispozițiile legale criticate reprezintă norme de procedură,

edictate de legiuitor în virtutea mandatului său constituțional conferit de art. 126 alin. (2) și art. 129 din Legea fundamentală, acesta putând reglementa norme cu caracter general sau cu caracter special, cu aplicabilitate la anumite situații, în mod egal, pentru toți cei care trebuie, spre exemplu, să îndeplinească aceleași categorii de obligații. Aceste dispoziții sunt deopotrivă aplicabile tuturor persoanelor care se află în aceeași situație, în aceeași poziție procesuală. Nu sunt instituite privilegii sau discriminări și, ca atare, este neîntemeiată critica de neconstituționalitate privind încălcarea dispozițiilor art. 16 alin. (1) din Constituție referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice. Stabilirea de către legiuitor a caracterului executoriu al încheierii prin care se stabilește amenda judiciară nu aduce nicio îngrădire accesului liber la justiție sau dreptului la apărare, persoana obligată la amendă sau despăgubire putând face cerere de reexaminare, prin care solicită, motivat, să se revină asupra amenzii ori despăgubirii. Totodată, textele criticate nu contravin dispozițiilor constituționale privind statul de drept și respectarea supremației Constituției, celor privind dreptul internațional și dreptul intern și nici celor privind tratatele internaționale referitoare la drepturile omului.

33. De asemenea, respingând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 191 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de contencios constituțional a reținut că acestea nu contravin accesului liber la justiție, prevăzut de art. 21 din Constituție, și nici prevederilor art. 6 privind dreptul la un proces echitabil și celor ale art. 13 privind dreptul la un recurs efectiv din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

34. Astfel, Curtea a constatat că soluția legislativă criticată se regăsea, inițial, în art. 108⁵ alin. (3) din Codul de procedură civilă din 1865 și prevedea că „cererea se soluționează prin încheiere irevocabilă, dată în camera de consiliu, de către instanța de judecată ori de președintele instanței de executare care a aplicat amenda sau despăgubirea”. Curtea, în jurisprudența conturată cu privire la dispozițiile procedurale cuprinse în vechea lege procesual civilă, a reținut că soluția legislativă criticată nu contravine prevederilor art. 6 din Convenție, întrucât acestea se referă exclusiv la soluționarea în fond a cauzei, or, cererea de reexaminare nu presupune o judecare pe fond a litigiului. În acest sens, prin Decizia din 6 iulie 2000, pronunțată în *Cauza Moura Carreira și Margarida Lourenco Carreira împotriva Portugaliei*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că sfera de aplicare a art. 6 din Convenție vizează drepturile și obligațiile cu caracter civil care trebuie să constituie obiectul — sau unul dintre obiectele — litigiului, iar rezultatul unei astfel de proceduri trebuie să fie direct determinant pentru un astfel de drept, ceea ce, în speța de față, nu este cazul — cererea de reexaminare fiind un incident procedural care nu vizează fondul pretenției deduse judecării instanței.

35. Nici încălcarea art. 13 privind dreptul la un recurs efectiv din Convenție nu a fost reținută, întrucât în cadrul cererii de reexaminare sunt analizate legalitatea și temeinicia sancțiunii amenzii, precum și elementele necunoscute la momentul aplicării acesteia. Totodată, Curtea a constatat că reglementarea criticată prevede doar aplicarea unor amenzi în cazul exercitării cu rea-credință a unor drepturi procesuale, iar faptul că împotriva încheierii de stabilire a amenzii sau despăgubirii se poate face numai cerere de reexaminare, aceasta soluționându-se de către un alt complet decât cel care a stabilit amenda sau despăgubirea, nu poate constitui o încălcare a vreunei norme constituționale sau convenționale, întrucât instanța nu soluționează fondul litigiului. Prin această măsură, legiuitorul nu a înțeles să limiteze accesul la justiție sau dreptul la apărare, ci să asigure valorificarea în condiții egale a acestor drepturi constituționale. De altfel,

exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru juridic, stabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, de natură a preveni eventualele abuzuri și tergiversarea soluționării cauzelor deduse judecării (în acest sens, deciziile nr. 374 din 30 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 622 din 1 august 2017, și nr. 192 din 3 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 723 din 22 august 2018).

VI. **Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție**

36. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat ca fiind în spiritul legii prima orientare jurisprudențială.

37. În argumentarea acestei opinii, redând dispozițiile legale incidente, respectiv art. 187, 190 și 191 din Codul de procedură civilă, a susținut că împotriva aplicării amenzii judiciare prevăzute de art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă legiuitorul a stabilit o cale de atac specială de retractare, denumită cerere de reexaminare, care este diferită de exercitarea căii de atac a apelului sau recursului.

38. Invocând principiul legalității căilor de atac, înscris în art. 457 din Codul de procedură civilă, și prevederile art. 126 alin. (2) și art. 129 din Constituție, procurorul general a arătat că vechea reglementare cuprinsă în art. 108⁵ din Codul de procedură civilă din 1865, similară cu cea redată în art. 191 alin. (1) din Codul de procedură civilă în vigoare, potrivit căreia cel obligat la amendă va putea face numai cerere de reexaminare, a fost supusă controlului de constituționalitate, iar Curtea Constituțională, printr-o bogată jurisprudență, a stabilit că cererea de reexaminare este un incident procedural care nu vizează fondul pretenției deduse judecării, ci constituie o cale specifică de retractare ce nu presupune o judecare pe fond a litigiului.

39. Totodată, formularea art. 191 din Codul de procedură civilă este similară cu cea cuprinsă în art. 18 alin. (2) din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare (*Legea nr. 146/1997*), care prevede că „împotriva modului de stabilire a taxei judiciare de timbru se poate face cerere de reexaminare, la aceeași instanță, în termen de 3 zile de la data la care s-a stabilit taxa sau de la data comunicării sumei datorate”.

40. Or, în privința cererii de reexaminare în materia taxelor judiciare de timbru, în jurisprudența de unificare anterioară, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul interesul legii a statuat, prin Decizia nr. 7 din 8 decembrie 2014, că partea în sarcina căreia s-a stabilit obligația de plată a taxei judiciare de timbru poate formula critici care să vizeze caracterul timbrabil al cererii de chemare în judecată exclusiv în cadrul cererii de reexaminare, neputând supune astfel de critici controlului judiciar prin intermediul apelului sau recursului.

41. Observând evoluția în timp a redactării textelor din fostul și actualul Cod de procedură civilă și interpretarea sistematică a acestora, procurorul general a apreciat că cererea de reexaminare a rămas, și în configurarea adusă prin Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată (*Legea nr. 134/2010*), calea de atac specifică, de retractare, chiar și pentru ipoteza în care sancțiunea este aplicată prin sentință sau decizie, iar nu prin încheiere.

42. Așadar, dacă prin hotărârea finală partea a fost amendată, aceasta va putea exercita două căi de atac: una împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată cauza, în măsura în care aceasta este susceptibilă de exercițiul căilor de atac de reformare, iar partea are interes să exercite aceste căi de atac, de competența instanțelor ierarhic superioare, și o cale de atac de retractare, cererea de reexaminare, împotriva dispoziției de amendare din cadrul aceleiași hotărâri.

43. Prin această abordare nu este încălcat principiul unicității căii de atac prevăzut de art. 460 din Codul de procedură civilă, care presupune că dreptul de a exercita o cale de atac este, în principiu, unic și se epuizează odată cu exercitarea lui, nimănui nefiindu-i îngăduit de a uza de două ori de una și aceeași cale de atac.

44. De asemenea, invocând jurisprudența Curții Constituționale, a apreciat că limitarea posibilității părții în sarcina căreia s-a impus obligația de a plăti amenda judiciară de a o contesta exclusiv prin intermediul cererii de reexaminare nu încalcă dreptul de acces la justiție și nici la un proces echitabil.

45. A susținut că, în privința cererii de reexaminare prevăzute de art. 191 din Codul de procedură civilă, sunt aplicabile *mutatis mutandis* considerentele Deciziei nr. 7 din 8 decembrie 2014.

46. Împrejurarea că soluția pe care o va pronunța completul investit cu soluționarea cererii de reexaminare a amenzii judiciare depinde de soluția pe care instanța de apel sau recurs o va pronunța cu privire la cererea principală, accesorie sau incidentală ori pentru exercitarea căii de atac, respinsă ca vădit neîntemeiată, în virtutea legăturii logice dintre cele două chestiuni soluționate și, respectiv, dispuse printr-un unic act jurisdicțional, nu este de natură a conduce la concluzia nesocotirii principiului unicității căii de atac.

47. La dispoziția părților interesate există mijloace procesuale specifice pentru prevenirea ori remedierea unor eventuale hotărâri contradictorii pronunțate de instanțe diferite.

48. Astfel, în măsura în care consideră că soluția care va fi pronunțată în cadrul cererii de reexaminare depinde de soluția care va fi pronunțată în calea de atac de reformare (apel sau recurs), partea are posibilitatea să solicite, în temeiul art. 413 alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură civilă, suspendarea soluționării cererii de reexaminare până la soluționarea căii de atac declarate împotriva hotărârii prin care s-a respins cererea ca vădit netemeinică.

49. Pe de altă parte, în măsura în care s-a dovedit, în urma soluționării apelului sau recursului, că cererea care a stat la baza aplicării amenzii nu este vădit netemeinică, partea are posibilitatea formulării cererii de revizuire prevăzute de art. 509 alin. (1) pct. 6 din Codul de procedură civilă, împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de reexaminare, întrucât s-a schimbat hotărârea unei instanțe pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere.

50. Din perspectiva instanței superioare investite cu soluționarea unei căi de atac (apel sau recurs), prin care sunt formulate critici cu privire la amenda judiciară, aceasta o poate respinge ca inadmisibilă sau, după caz, o poate recalifica drept cerere de reexaminare și dispune declinarea ei la instanța inferioară, soluțiile oferite de art. 457 alin. (3) și (4) din Codul de procedură civilă, precum și prin Decizia nr. 19 din 24 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 103 din 6 februarie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii (*Decizia nr. 19 din 24 octombrie 2016*), fiind pe deplin aplicabile și în prezenta ipoteză.

VII. **Opinia specialiștilor**

51. Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a solicitat, în temeiul dispozițiilor art. 516 alin. (6) din Codul de procedură civilă, opinia specialiștilor de la Institutul de Cercetări Juridice „Academician Andrei Rădulescu” al Academiei Române și de la facultățile de drept din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și Universității de Vest din Timișoara.

52. La 9 martie 2020, Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara a depus o opinie juridică, cadrele didactice implicate în analiza problemei de drept ce face obiectul prezentului recurs în interesul legii formulând două puncte de vedere.

53. Astfel, într-o primă opinie s-a apreciat că a doua orientare jurisprudențială este cea corectă, având în vedere că, spre deosebire de aplicarea amenzii în timpul procesului, care se realizează printr-o încheiere, potrivit dispozițiilor art. 190 din Codul de procedură civilă, în situația în care amenda este stabilită prin hotărârea ce soluționează fondul cauzei, partea nemulțumită poate să exercite calea de atac a apelului sau recursului, în funcție de materia dedusă judecătii. Altfel spus, art. 190 din Codul de procedură civilă, chiar dacă aparent se referă doar la instanța competentă să stabilească amenda judiciară, are două ipoteze de reglementare, prima referindu-se la toate faptele sancționabile cu amendă judiciară, iar cea de-a doua, descrisă în mod expres ca „formularea unei cereri cu rea-credință”, se referă, fără îndoială, la cererile principale, accesorii, adiționale sau incidentale introduse cu rea-credință și la căile de atac vădit netemeinice la care face referire art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă.

54. Coroborând dispozițiile art. 190 cu cele ale art. 191 alin. (1) din Codul de procedură civilă, rezultă că poate fi atacată doar cu cerere de reexaminare exclusiv încheierea prin care se stabilește amenda judiciară din prima ipoteză a art. 190 din Codul de procedură civilă. Cât privește cea de-a doua ipoteză a art. 190, singura modalitate de interpretare este aceea că cererea formulată cu rea-credință se poate afla fie pe rolul unei instanțe necompetente, fie pe cel al unei instanțe competente, care o soluționează. Indiferent de faptul că instanța este competentă sau nu, hotărârea prin care se pronunță prima instanță — inclusiv când cererea principală, accesorie, adițională sau incidentală este introdusă cu rea-credință — se numește sentință, conform art. 424 alin. (1) din Codul de procedură civilă, iar hotărârea prin care se pronunță instanța superioară — inclusiv cu privire la căile de atac vădit netemeinice — poartă denumirea de decizie, conform art. 424 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

55. Nu este însă posibil ca instanța de judecată, anterior soluționării cauzei printr-o sentință (în primă instanță) sau printr-o decizie (în calea de atac), să aprecieze printr-o încheiere asupra bunei sau relei-credințe în formularea unei cereri de chemare în judecată, respectiv asupra văditei netemeinicii a unei căi de atac, având în vedere că o cerere formulată cu rea-credință, respectiv vădit netemeinică, conduce în mod inevitabil la respingerea acesteia, fiind incidente cazurile de incompatibilitate prevăzute de art. 42 alin. (1) pct. 1 și 13 din Codul de procedură civilă, judecătorii care ar pronunța o astfel de încheiere nemaiputând să soluționeze cauza printr-o sentință sau decizie, cum impune art. 424 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă.

56. De aceea, s-a considerat de neconceput pentru o judecată unitară ca, de exemplu, soluția asupra cererii principale să poată fi atacată cu apel sau recurs, iar soluția asupra cererii de aplicare a amenzii, cu cerere de reexaminare. În acest sens, prevederile art. 460 alin. (2) din Codul de procedură civilă dispun că, dacă prin aceeași hotărâre au fost soluționate și cereri accesorii, hotărârea este supusă în întregul ei căii de atac prevăzute de lege pentru cererea principală. Or, cererea de aplicare a sancțiunii amenzii este clar o cerere accesorie și nu ar putea fi o cerere principală în nicio situație, deoarece este determinată de cererea de chemare în judecată considerată abuzivă.

57. Într-o a doua interpretare s-a apreciat ca fiind corectă prima opinie jurisprudențială, majoritară, potrivit căreia singura cale de atac ce poate fi exercitată în atare situații este cererea de reexaminare prevăzută de art. 191 din Codul de procedură civilă, indiferent de tipul hotărârii (încheiere, sentință sau decizie) prin care a fost aplicată amenda judiciară.

58. Art. 457 alin. (1) din Codul de procedură civilă instituie principiul legalității căii de atac, motiv pentru care, în lipsa unei

derogări exprese, hotărârea, indiferent de tipul său, este supusă căilor de atac prevăzute de lege. Or, în cazul amenzii judiciare, art. 190 din Codul de procedură civilă menționează că încheierea prin care se aplică această sancțiune este executorie, iar art. 191 din Codul de procedură civilă instituie o cale de atac unică, anume cererea de reexaminare, într-un termen de 15 zile de la comunicare, precum și o competență materială derogatorie de la regulile generale (un alt complet din cadrul aceleiași instanțe de judecată), soluția pronunțată astfel fiind definitivă.

59. Drept urmare, de la bun început, legiuitorul stabilește nu doar unicitatea căii de atac, ci și competența exclusivă a instanței care se poate pronunța asupra acesteia. Or, prin asemenea dispoziție, este limpede că instanța superioară, de control judiciar, nu poate fi investită cu un astfel de obiect.

60. Nu în ultimul rând, trebuie avută în vedere împrejurarea că reglementarea cuprinsă în art. 187—191 din Codul de procedură civilă privește măsuri pe care instanța le dispune din oficiu (în condițiile în care dispozițiile privitoare la despăgubirile reglementate de art. 189 din Codul de procedură civilă nu fac obiectul problemei analizate). Drept urmare, dispozițiile art. 460 alin. (2) sau (3) din Codul de procedură civilă nu își găsesc aplicare, câtă vreme măsura aplicării amenzii judiciare prevăzute de art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă nu poate face obiectul unei cereri principale, incidentale sau accesorii promovate de partea adversă celei amendate, întrucât nu ar întruni cerințele art. 36 ori, eventual, ale art. 33 din Codul de procedură civilă. Drept urmare, solicitarea părții de aplicare a unei asemenea amenzi, dacă este formulată în cadrul litigiului pe fond, nu poate primi o asemenea calificare și nici nu poate urma regulile prevăzute de art. 460 alin. (2)—(4) din Codul de procedură civilă.

VIII. **Opinia judecătorilor-raportori**

61. Constatând că recursul în interesul legii promovat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este admisibil, judecătorii-raportori au apreciat că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 191 alin. (1) din Codul de procedură civilă, partea în sarcina căreia s-a stabilit amenda judiciară prevăzută de art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă, pentru introducerea, cu rea-credință, a unor cereri principale, accesorii, adiționale sau incidentale, precum și pentru exercitarea unor căi de atac, vădit netemeinice, prin aceeași hotărâre prin care au fost soluționate aceste cereri, poate formula critici care vizează amendarea sa numai pe calea cererii de reexaminare, neputând supune aceste critici controlului judiciar prin intermediul apelului sau recursului.

IX. **Înalta Curte de Casație și Justiție**

62. Examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorii-raportori și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

IX.1. **Asupra admisibilității recursului în interesul legii**

63. Completul competent să judece recursul în interesul legii a fost legal sesizat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție care, potrivit dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, are calitatea procesuală de a declanșa acest mecanism de unificare a practicii în scopul interpretării și aplicării unitare a legii de către toate instanțele judecătorești.

64. Potrivit dispozițiilor art. 515 din Codul de procedură civilă, „recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecătii au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii”.

65. Din cuprinsul textului de lege menționat rezultă următoarele condiții care trebuie îndeplinite pentru ca recursul în interesul legii să fie admisibil: sesizarea să aibă ca obiect o problemă de drept; această problemă de drept să fi fost

dezlegată diferit de instanțele judecătorești; dovada soluționării diferite să se facă prin hotărâri judecătorești definitive, iar hotărârile judecătorești să fie anexate cererii.

66. Primele două condiții de admisibilitate sunt îndeplinite, întrucât în practica instanțelor judecătorești nu există un punct de vedere unitar cu privire la interpretarea și aplicarea art. 191 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în situația stabilirii amenzii judiciare pentru fapta prevăzută de art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă, prin aceeași hotărâre prin care au fost respinse cereri principale, accesorii, adiționale sau incidentale, precum și pentru exercitarea unor căi de atac, vădit netemeinice.

67. Astfel, unele instanțe au apreciat că partea astfel sancționată poate formula critici care vizează amendarea sa numai pe calea cererii de reexaminare, iar nu și pe calea apelului sau recursului.

68. Alte instanțe au apreciat că aceste critici pot fi deduse controlului judiciar prin căile de atac de reformare (apel sau recurs).

69. De asemenea este îndeplinită și cea de-a treia condiție de admisibilitate, prevăzută de art. 515 din Codul de procedură civilă, care impune ca dovada soluționării diferite a problemei de drept care face obiectul sesizării să se facă prin hotărâri definitive.

70. În acest sens se constată că au fost atașate actului de sesizare hotărâri judecătorești definitive cuprinzând soluțiile jurisprudențiale neunitare. Anexele I și II care însoțesc actul de sesizare fac dovada îndeplinirii condiției formale ca hotărârile judecătorești să fie anexate cererii.

71. În consecință, recursul în interesul legii îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 514—515 din Codul de procedură civilă, fiind exercitat de un subiect de drept căruia legea îi recunoaște legitimare procesuală și având ca obiect o problemă de drept pentru care s-a făcut dovada că a fost soluționată în mod diferit, prin hotărâri judecătorești definitive, pronunțate de instanțe judecătorești naționale.

IX. 2. *Asupra fondului recursului în interesul legii:*

72. Potrivit art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă, introducerea, cu rea-credință, a unor cereri principale, accesorii, adiționale sau incidentale, precum și pentru exercitarea unei căi de atac, vădit netemeinice, se sancționează cu amendă judiciară de la 100 lei la 1.000 lei, iar potrivit art. 190 teza a doua din Codul de procedură civilă, amendă se stabilește în acest caz fie de instanța în fața căreia cererea a fost formulată, fie de către instanța care a soluționat-o, atunci când acestea sunt diferite.

73. Pentru a reține săvârșirea acestei abateri judiciare și pentru aplicarea amenzii, instanța stabilește mai întâi dacă o cerere este „vădit netemeinică”, în sensul că nu are în mod evident niciun fundament, și mai apoi dacă este formulată „cu rea-credință”, sintagmă ce semnifică acea atitudine a unei persoane care săvârșește sau omite, în mod conștient, un fapt sau un act contrar legii sau celorlalte norme de conviețuire socială, pe deplin conștientă de caracterul ilicit al conduitei sale (în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 204 din 9 aprilie 2019, paragrafele 28 și 31).

74. Bineînțeles că aprecierea asupra caracterului „vădit netemeinic” al cererii presupune, uneori, o analiză a fondului cauzei. De aceea, instanța nu se poate pronunța asupra stabilirii abaterii și amenzii judiciare printr-o încheiere premergătoare, anterior soluționării cauzei prin hotărârea finală, fără a se expune unei antepronunțări, ce atrage incompatibilitatea judecătorului, potrivit art. 42 alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură civilă.

75. În jurisprudență, din considerente de ordin practic, instanțele au dispus aplicarea amenzii judiciare pentru fapta prevăzută de art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de

procedură civilă, prin aceeași hotărâre prin care au soluționat cererea dedusă judecătii [sentință sau, după caz, decizie, după distincțiile prevăzute la art. 424 alin. (1)—(4) din Codul de procedură civilă], deși exista și varianta întocmirii concomitente a unei încheieri executorii de stabilire a amenzii judiciare, cu stricta respectare a dispozițiilor art. 190 din Codul de procedură civilă.

76. În aceste condiții s-a ivit divergența de interpretare cu privire la aplicarea art. 191 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în sensul că partea poate formula critici care vizează amendarea sa pe calea apelului/recursului sau numai pe calea cererii de reexaminare.

77. În sprijinul opiniei conform căreia aceste critici pot fi deduse controlului judiciar prin căile de atac de reformare (apel sau recurs) s-a adus un argument de interpretare literală, restrictivă a textului art. 191 alin. (1) din Codul de procedură civilă: „împotriva încheierii prevăzute la art. 190, cel obligat la amendă sau despăgubire va putea face numai cerere de reexaminare (...)”, susținându-se că împotriva sentinței/deciziei prin care se stabilește amendă judiciară pentru formularea unei cereri cu rea-credință poate fi exercitată calea de atac de reformare de drept comun.

78. Acest argument de interpretare nu poate fi primit, întrucât vine în contradicție cu principiul legalității căii de atac, prevăzut de art. 457 din Codul de procedură civilă, precum și cu regimul derogatoriu al reglementării căii de atac în materia amenzilor judiciare, în privința termenului de exercitare, a instanței competente, a procedurii de judecată și a caracterului definitiv al încheierii [art. 191 alin. (2)—(4) din Codul de procedură civilă]. Astfel, denumirea hotărârii prin care se stabilește amendă judiciară nu poate determina un regim juridic diferit al căii de atac prin care partea sancționată solicită să se revină asupra amenzii sau să se dispună reducerea acesteia.

79. Așadar, cererea de reexaminare reglementată de art. 191 din Codul de procedură civilă este singura cale de atac specifică, de retractare, aplicabilă pentru unitate de tratament și în ipoteza în care sancțiunea amenzii judiciare a fost stabilită prin sentință sau decizie, iar nu prin încheiere.

80. În această situație, partea sancționată va putea exercita două căi de atac:

- (i) apelul sau recursul împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată cauza, în măsura în care aceasta este susceptibilă de exercițiul căilor de atac de reformare, iar partea are interes să exercite aceste căi de atac, de competența instanțelor ierarhic superioare;
- (ii) cererea de reexaminare împotriva dispoziției de amendare din cuprinsul aceleiași hotărâri, de competența unui alt complet din cadrul instanței care a pronunțat hotărârea.

81. Această interpretare nu contravine principiului unicității căii de atac, concretizat în dispozițiile art. 460 alin. (2) și (5) din Codul de procedură civilă, deoarece măsura stabilirii amenzii judiciare nu reprezintă soluționarea unei cereri accesorii, ci se dispune de instanță din oficiu, indiferent că o parte din proces a sesizat sau nu necesitatea aplicării acestei sancțiuni autorului cererii vădit netemeinice. Dispoziția de aplicare a amenzii judiciare pentru fapta prevăzută de art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă nu constituie o soluție dată unei cereri principale, accesorii ori incidentale, ci este expresia puterii recunoscute judecătorului de a sancționa exercitarea abuzivă a dreptului procesual de sesizare a instanței cu cereri vădit netemeinice, complementar soluției date acestor cereri.

82. În sprijinul interpretării de mai sus poate fi adusă, pentru identitate de rațiune, soluția adoptată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, prin Decizia nr. 7 din 8 decembrie 2014, care a

statuat că „...partea în sarcina căreia s-a stabilit obligația de plată a taxei judiciare de timbru poate formula critici care să vizeze caracterul timbrabil al cererii de chemare în judecată exclusiv în cadrul cererii de reexaminare, neputând supune astfel de critici controlului judiciar prin intermediul căilor de atac de reformare, apelul sau recursul”.

83. În considerentele acestei decizii a fost înlăturat unul dintre argumentele aduse în susținerea opiniei contrare celei adoptate, constând în aceea că în materia cererilor de reexaminare legiuitorul a prevăzut, spre exemplu în cazul art. 108⁵ din Codul de procedură civilă de la 1865 sau art. 191 alin. (1) din Legea nr. 134/2010, că se poate face numai cerere de reexaminare. În schimb, în cazul cererii de reexaminare exercitate în condițiile art. 18 din Legea nr. 146/1997, legiuitorul nu face o asemenea mențiune.

84. Prin utilizarea argumentului de interpretare logică *a fortiori*, rezultă că folosirea adverbului „numai” imprimă ideea de exclusivitate a căii de atac a reexaminării, în defavoarea căilor de atac de reformare.

85. Limitarea posibilității părții în sarcina căreia s-a stabilit amenda judiciară de a formula critici care vizează amendarea sa exclusiv prin intermediul cererii de reexaminare nu încalcă dreptul de acces la justiție și dreptul la un proces echitabil.

86. Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, a statuat în mod constant că această soluție legislativă nu contravine prevederilor art. 6 din Convenție, întrucât acestea se referă exclusiv la soluționarea în fond a cauzei, or cererea de reexaminare nu presupune o judecare pe fond a litigiului. Nu sunt încălcate nici prevederile art. 13 din Convenție privind dreptul la un recurs efectiv, întrucât în cadrul cererii de reexaminare sunt analizate legalitatea și temeinicia sancțiunii amenzii, precum și elementele necunoscute la momentul aplicării acesteia. Totodată, Curtea a constatat că reglementarea criticată prevede doar aplicarea unor amenzi în cazul exercitării cu rea-credință a unor drepturi procesuale, iar faptul că împotriva încheierii de stabilire a amenzii se poate face numai cerere de reexaminare, aceasta soluționându-se de către un alt complet decât cel care a stabilit amenda sau despăgubirea, nu poate constitui o încălcare a vreunei norme constituționale sau convenționale invocate, întrucât instanța nu soluționează fondul litigiului (în acest sens, Decizia nr. 192 din 3 aprilie 2018 a Curții Constituționale, paragrafele 23 și 24).

87. Este adevărat că soluția pe care o va pronunța completul investit cu soluționarea cererii de reexaminare a amenzii

93. Pentru toate aceste considerente,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 191 alin. (1) din Codul de procedură civilă, partea în sarcina căreia s-a stabilit amenda judiciară prevăzută de art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă pentru introducerea, cu rea-credință, a unor cereri principale, accesorii, adiționale sau incidentale, precum și pentru exercitarea unor căi de atac vădit netemeinice, prin aceeași hotărâre prin care au fost soluționate aceste cereri, poate formula critici care vizează amendarea sa numai pe calea cererii de reexaminare, neputând supune aceste critici controlului judiciar prin intermediul apelului sau recursului.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 6 mai 2020.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

CORINA-ALINA CORBU

judiciare depinde de soluția pe care instanța de apel sau recurs o va pronunța cu privire la cererea principală, accesorie sau incidentală ori pentru exercitarea căii de atac, respinsă ca vădit neîntemeiată, în virtutea legăturii logice dintre cele două chestiuni, însă această împrejurare nu este de natură a conduce la concluzia necesității efectuării concomitente a controlului judiciar printr-o cale de atac unică, cu încălcarea normelor de ordine publică care reglementează cererea de reexaminare.

88. În acest sens, partea interesată are la dispoziție mijloace procesuale specifice pentru a preveni pronunțarea ori pentru a schimba o eventuală încheiere a instanței de reexaminare care să fie contradictorie deciziei pronunțate în căile de atac de reformare.

89. Astfel, în mod preventiv, partea are posibilitatea să solicite, în temeiul art. 413 alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură civilă, suspendarea soluționării cererii de reexaminare până la soluționarea căii de atac declarate împotriva hotărârii prin care s-a respins cererea ca vădit netemeinică.

90. Pe de altă parte, în ipoteza în care cererea de reexaminare a fost respinsă, iar ulterior, în urma soluționării apelului sau recursului, s-a constatat că cererea care a stat la baza aplicării amenzii nu este vădit netemeinică, partea are posibilitatea formulării cererii de revizuire prevăzute de art. 509 alin. (1) pct. 6 din Codul de procedură civilă, întrucât s-a schimbat hotărârea unei instanțe pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere.

91. Din perspectiva instanței superioare investite cu soluționarea unei căi de atac (apel sau recurs), prin care sunt formulate critici cu privire la amenda judiciară, aceasta o poate respinge ca inadmisibilă sau, după caz, o poate califica/recalifica drept cerere de reexaminare și dispune declinarea ei la instanța inferioară, soluțiile oferite de art. 457 alin. (3) și (4) din Codul de procedură civilă, precum și prin Decizia nr. 19 din 24 octombrie 2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii fiind pe deplin aplicabile și în prezenta ipoteză.

92. În concluzie, este corectă prima opinie exprimată, potrivit căreia împotriva măsurii aplicării amenzii judiciare pentru fapta prevăzută de art. 187 alin. (1) pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă se poate exercita numai cererea de reexaminare, în condițiile art. 191 din Codul de procedură civilă, indiferent de tipul hotărârii (încheiere, sentință sau decizie) prin care a fost aplicată amenda judiciară.

Magistrat-asistent,
Elena Adriana Stamatescu

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2020 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55
8.	Colecția Legislația României	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2020 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
 IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
 și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
 (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
 Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
 Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
 bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
 Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

